

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra výtvarné výchovy

Krajinné vzpomínky

Bakalářská práce

Nela Gallatová

3. ročník – prezenční studium

Obor: Výtvarná tvorba se zaměřením na vzdělávání

Olomouc 2015

vedoucí práce: doc. Jiří Krtička, akad. mal.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, a že jsem uvedla všechny použité prameny a literaturu.

v Olomouci dne 10. dubna 2015

.....

Poděkování:

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce panu doc. Jiřímu Krtičkovi, akad.mal. za podporu, cenné rady, připomínky a trpělivost po celou dobu mé práce.

Obsah

Úvod	6
TEORETICKÁ ČÁST	7
1 Vznik krajinomalby	7
2 Historie krajinomalby	9
3 Česká malba 19. století.....	13
3.1 Klasikové českého umění a Národní obrození.....	13
3.2 České krajinářství 19. století a Karel Postl	13
3.3 České krajinářství a Antonín Mánes	14
3.4 České krajinářství a Josef Navrátil.....	15
3.5 Generace Národního divadla	16
3.5.1 Generace Národního divadla a krajinářství.....	17
4 Impresionismus v Čechách.....	18
4.1 Rané období.....	18
4.2 Období rozkvětu a Julius Mařák	19
4.3 Období rozkvětu a Antonín Chittussi.....	20
4.3 Období rozkvětu a František Kaván.....	21
4.4 Příchod nových malířů	22
 PRAKTICKÁ ČÁST	 24
1 Horní Žleb	24
2 Jeseníky	25
3 Paříž	25
4 Beroun	26
5 Olomouc	28
6 Šternberk.....	28
Závěr.....	30
Seznam použité literatury	
Seznam zdrojů	
Obrazová příloha	
Vlastní práce	

Anotace

Úvod

Pro svou bakalářskou práci jsem si vybrala téma krajiny. Téma přírody zpracovávám již více než rok. V přírodě totiž nacházím nekonečné množství inspirací. Příroda mi umožňuje přenést na plátno svěžest lesů, divokost krajin, nespoutanost, volnost nebo klid a ticho. Snažím se, aby obrazy pak působili svěže, živě nebo naopak klidně, tiše, někdy až melancholicky. Nemaluji ovšem krajiny realistické, ale stylizované. Používám pozměněné barvy a mírně expresivní výraz. Příroda je pro mě totiž velice rozmanitá a barevná, i přesto, když se jedná třeba o zimní tichou krajinu. Často používám pestré barvy, kterými se snažím vyjádřit například i věci v přírodě skryté nebo ráz dané krajiny.

Mnou zpracovávaná krajina v této práci má i osobní charakter. Jedná se o vzpomínky. Práce obsahuje šest obrazů, šest vzpomínek. Každá krajina na obraze pro mě představuje významné místo, které ve mně zanechalo silné pocity a dojmy. Vybrala jsem si místa pro mě nejvýznamnější. Beroun – místo, kde jsem trávila kousek každých letních prázdnin. Horní Žleb – místo nejoblíbenější, místo naší chaty, kde jsem strávila celé dětství. Francie – navštívila jsem ji dvakrát a stala se mou srdeční záležitostí. Jeseníky – opět místo oblíbené už od dětství, kam se stále často vracím za horskými túrami. Šternberk – město, které mě provází celý život. A nakonec Olomouc – místo, kde jsem se narodila, a kde žiji. Barevnou kombinaci jsem zvolila tak, abych mohla vyjádřit vzpomínky a právě příjemné chvíle, které se na daných místech odehrály.

V textové části se zaměřím na krajinomalbu jako takovou. Zmíním se o důvodech vzniku krajinomalby, přiblížila bych, jak se krajinomalba vyvíjela od pravěku až do 20. století a více bych se zaměřila na českou krajinomalbu 19. století, kdy krajinářství mělo až národní hodnotu.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Vznik krajinomalby

Malířství od samého počátku využívalo krajinu jako systém referenčních bodů při zobrazování svých námětů. Postupem času se malba krajiny, která se nejdříve zobrazovala pouze na stěnách, přenesla na jiné podklady, které byly mnohem více vhodné, jako byl například papyrus nebo pergamen. Krajina byla zachycována jako pozadí historických, náboženských nebo každodenních scén či jako alegorie přírody a vždy odrážela dobu svého vzniku a to prostřednictvím nových technik a výtvarných prostředků.¹ Pokud se zpětně podíváme na dějiny umění, potrvá dlouho, než se dostaneme k samotné krajinomalbě. Na různé přírodní prvky ovšem v obrazech narážíme už v nejstarších dobách.² Krajina sama o sobě je spíše určitým rámcem než věcí samotnou. K vnímání a postihu krajiny potřebujeme jak pozorovací talent, tak ještě určitou míru abstraktního myšlení. Krajinomalba je určitým „uměleckým luxusem“ – nadstavbou, neboť umění vždy postihuje hlavně samotný děj, tedy většinou lidské jednající postavy. Tak je tomu v primitivním umění i ve středověku. Zajímavé je to, že se krajinomalba zrodila právě v Holandsku.³

Důvodů vzniku je více. Skutečná holandská krajina nebyla nijak výrazně dramatická a neobsahovala takové množství skal, horských vyvýšenin či sopek, jako tomu bylo u krajiny v Itálii. To ale neznamenal, že by holandská krajina nebyla zajímavá. Byla tu ale velice silná potřeba zprostředkovat krásnou, ideální a právě dramatickou krajinu pomocí obrazů. Naproti tomu nezanedbatelná část již zmíněné Itálie má krajinu právě velmi dramatickou, která je tvořena skalnatými útesy, pohořími nebo vyvýšeninami sopečného původu, proto tu nebyla potřeba zprostředkované krásné a ideální krajiny tak silná. Mezi další důvody můžeme uvést velký vliv kalvínské reformace v Holandsku. Díky kalvinismu se totiž nesměly tvořit náboženské obrazy, což však v této době ale bylo hlavním úkolem výtvarného umění. A z podobných důvodů v Holandsku téměř ve stejné době vznikl také další obor malířské činnosti – malba zátiší.⁴

¹ *Příručka pro výtvarníky: Krajinomalba*. 1. vyd. Praha 8: Svojtka a Vašut, 1997. ISBN 80-7180-207-7. Dostupné z:s.6

² HRON, Josef. *Jak namalovat krajinu*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1978. Pomocné knihy pro žáky. Dostupné z:s.35

³ [Http://cs.wikipedia.org: Krajinomalba](http://cs.wikipedia.org/wiki/Krajinomalba). [online]. 21. 2. 2015 [cit. 2015-03-02]. Dostupné z:<http://cs.wikipedia.org/wiki/Krajinomalba>

⁴ Tamtéž

Zájem o krajinomalbu narostl v 18. a 19. století, kdy se postupně přestala zpracovávat témata náboženské malby. Od těchto témat se neupustilo proto, že by náboženská malba byla zakazována, ale souvisí to s procesem tzv. „odkouzlování světa“, kdy významně narůstal racionální pohled na výklad světa. Tyto myšlenky přineslo osvícenství.⁵

Ve 20. století krajinomalbu rozšířil vynález fotografií. Fotografové se ve svých fotografiích věnovali tématu krajině a navazovali tak na své malířské předchůdce.⁶

⁵ Tamtéž

⁶ Tamtéž

2 Historie krajinomalby

Již v pravěku ještě před vznikem samotného písma zobrazovali pravěcí lidé na stěny jeskyní různé scény. Tyto scény většinou zachycovaly činnosti, které byly klíčové pro jejich přežití. Často na stěnách jeskyní vidíme především lov, který byl pro jejich život nejdůležitější. Používali přírodní pigmenty, například umbry, uhly a hlinky, které byly vázané zvířecím tukem. Lidé často zobrazovali také tvary zvířat. I přesto, že tito prehistoričtí lidé neznali ještě žádné zákony perspektivy, jejich malby byly dokonale prostorové. Řešili to postavením všech objektů a postav do jedné roviny, kdy vzdálenost vyjádřili rozdílnou velikostí postav. Mnoho z těchto maleb se dochovalo až dodnes, což je překvapivé, vezmeme – li v potaz, jaké prostředky pradávni lidé měli.⁷

Později ve starověku byla zobrazována krajina, do které byl zasazen určitý výjev. Nejdříve bylo zobrazováno jen to nejnnutnější, co okolí utvářelo, jako například terén, strom nebo budova. Až později se na pozadí objevoval velký úsek krajiny, nebo obrazu celá krajina přímo dominovala. To se objevuje v některých malbách z egyptských pohřebišť nebo v nástěnných malbách v Herculaneu a v Pompejích.⁸

Ve starověkém Egyptě se objevují zvířecí ale i rostlinné prvky, které můžeme vidět v thébských hrobech. V naznačené krajině se například odehrával lov, bitva, či jinak významná událost ze života zesnulého.⁹ Egyptské malířství zachycovalo příběhy, na jejichž pozadí byla právě krajina. Nejčastěji se v egyptském malířství používala barva, která se podobala dnešní tempeře. Jednalo se o pigment, který byl vázaný vaječným žloutkem nebo lepidlem a nanášel se na papyrus.¹⁰

Náznak krajiny se objevuje i ve starověkém Řecku a pak i v římském umění. Roku 79 n. l. zaplavila láva Vesuvu město Pompeje a tím tak zakonzervovala některé nástěnné malby z vil bohatých obyvatel tehdejší říše římské. Můžeme zmínit například mozaiku z Hadrianovy vily v Římě. Jedná se o mozaiku z 2. století n. l., na které je opravdová krajina s pasoucími se

⁷ <http://cs.wikipedia.org>: Krajinomalba. [online]. 21. 2. 2015 [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Krajinomalba>

⁸ Tamtéž

⁹ HRON, Josef. *Jak namalovat krajinu*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1978. Pomocné knihy pro žáky. Dostupné z: s.35

¹⁰ *Příručka pro výtvarníky: Krajinomalba*. 1. vyd. Praha 8: Svojtka a Vašut, 1997. ISBN 80-7180-207-7. Dostupné z: s.6

kozami.¹¹

Poté se na krajinu na dlouho dobu zapomnělo. Následující doba totiž nebyla pro krajinomalbu příznivá. Z římského umění se sice dochovalo pár krajinných prvků i v křesťanském umění, s křesťany pak tyto prvky putují i do Byzance a do středověké Evropy, ale už se jedná o pouhý náznak krajinného prostředí. Krajinomalby se rozvíjí až v 15. století, do té doby jejímu rozvoji brání tehdejší náboženský názor, který odmítá vše pozemské. Z tohoto vyplynulo plošné pojetí obrazu, což pro krajinomalbu opět nebylo příznivé.¹²

Ve středověku bylo tedy veškeré umění situováno do klášterů. Mniši v kláštorech zdobili miniaturami kodexy a bible a doplňovali je o různé vysvětlující scény. Drobné obrázky, které mniši kreslili na pergamen, doplňovali text. Vedle těchto drobných obrázků se dále objevovala technika fresky. Ta se objevovala na nástěnných malbách v kostelích, kdy se na pozadí těchto jasně barevných scén objevovala opět krajina. Ve středověku měly krajiny instruktážní charakter, jejich hlavním úkolem bylo informovat tehdy negramotné obyvatelstvo. Krajiny byly zobrazovány bez použití perspektivy, a v jedné rovině.¹³

Z církevních pout a klášterů se umění osvobodilo až s nástupem renesance. Probíhala výstavba důležitých budov, začal věk raně barokních katedrál, přišla nová třída obchodníků. V renesanci se umělci shromažďovali do cechů, obrazy byly vytvářeny na objednávku šlechty, obchodníků a lichvářů. Objevuje se olejomalba, která přichází z Nizozemí a malířství tak dostává nový rozměr. V renesanci vzniká perspektiva, umělci využívají anatomii. Díky tomu dostává krajinomalba velký stupeň realismu. Zobrazovaly se jak městské scenérie, které tvořily pozadí každodenních scén, tak venkovské krajiny.¹⁴

Až počátkem 17. století, tedy v období barokního umění, se začíná objevovat krajinomalba jako žánr. Jedním ze zakladatelů krajinomalby je Esaias van de Velde, dalšími známými holandskými krajináři jsou Jan van Goyen, Solomon van Ruysdael, Hercules Seghers, Jacob van Ruisdael a Meindert Hobbema. Tito malíři se snažili o velkou realističnost krajiny. Chtěli krajinu malovat takovou, jaká doopravdy byla. Holandské krajináře později zastínili

¹¹ HRON, Josef. *Jak namalovat krajinu*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1978. Pomocné knihy pro žáky. Dostupné z: s.35

¹² HRON, Josef. *Jak namalovat krajinu*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1978. Pomocné knihy pro žáky. Dostupné z: s.36

¹³ *Příručka pro výtvarníky: Krajinomalba*. 1. vyd. Praha 8: Svojtka a Vašut, 1997. ISBN 80-7180-207-7. Dostupné z: s.6

¹⁴ *Příručka pro výtvarníky: Krajinomalba*. 1. vyd. Praha 8: Svojtka a Vašut, 1997. ISBN 80-7180-207-7. Dostupné z: s.7

francouzští barokní klasicisté, malíři Nicolas Poussin a Claude Lorrain. Ti se také vrátili zpět k idealizované antikizující krajině. Mezi významné české krajináře pozdního baroka patřil malíř Norbert Grund. A dále ještě můžeme zmínit jméno John Constable, který se také navracel k realistickému zobrazení krajiny a zabýval se například studii mraků nebo vln.¹⁵

V 19. století se zájem o krajinomalbu zvyšuje. Byla zde ovšem přísná pravidla, která se týkala například kompozice, která stanovila Francouzská Akademie výtvarných umění v Paříži. Tyto pravidla se ovšem nevztahovala pouze na krajinomalbu, ale jelikož se jim nevyhnu, umělcům nezbývalo nic jiného, než malovat krajinu z paměti. K rozvoji krajinomalby velice přispěli impresionisté, kteří krajinu jako první malovali přímo v plenéru. I přesto, že jejich díla byla v tehdejší době kritiky a veřejností kritizována, velice brzy se stala vzorem pro nastupující generaci umělců.¹⁶ Termín impresionismus se objevuje roku 1874 v době výstavy nezávislých umělců v ateliéru u Nadara. Nezrodil se samozřejmě ze dne na den, ale určité náznaky se objevily již na Salonu odmítnutých roku 1863. Impresionismus byl francouzské hnutí, které bylo projevem nepokoje. Buržoazie totiž preferovala konvenční umění a impresionismus odmítala, nicméně umělci vycítili, že jim otevírá nové možnosti malby. V krajinomalbě se podle anglické tradice využívá i akvarel, díky kterému bylo možné vystihnout měkké a nejasné obrysy světla. Novými náměty se staly slunce, voda, odlesky, hostince – to vše bylo vystiženo rozechvělými barvami a tvary. Umělci využívali také dělení tónů, kdy kladli barevné tahy, které se spojily v oku diváka. V dílech impresionistů dominovaly krajiny, čisté barvy a jednoduché barevné tóny.¹⁷

Mezi významné krajináře patřil například William Turner, který překvapuje svými atmosférickými krajinami. V Německu můžeme zmínit významného romantického malíře Caspara Davida Friedricha a v Čechách působil například Julius Mařák, jeho žáci Antonín Slavíček a František Kaván. Z dalších světových impresionistů bychom jistě neměli zapomenout na Clauda Moneta,¹⁸ Holanďana Johana Bartholda Jongkinda, v jehož krajinách jsou prvky malebnosti podpořeny kvalitou světla, dále Eugéna Boudina, který se věnuje

¹⁵ <http://cs.wikipedia.org:> Krajinomalba. [online]. 21. 2. 2015 [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Krajinomalba>

¹⁶ *Příručka pro výtvarníky: Krajinomalba*. 1. vyd. Praha 8: Svojtka a Vašut, 1997. ISBN 80-7180-207-7. Dostupné z: s.7

¹⁷ CHÂTELET, Albert a Bernard Philippe GROSlier. *Světové dějiny umění: malířství, sochařství, architektura, užité umění*. České vyd. 2., upr.,. Praha: Ottovo nakladatelství v divizi Cesty, 2004, 784 s. ISBN 80-718-1936-0. Dostupné z: s.481,482,484

¹⁸ <http://cs.wikipedia.org:> Krajinomalba. [online]. 21. 2. 2015 [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Krajinomalba>

studiím oblohy nad mořským pobřežím a paprskům odrážejícím se ve vodě. Dále můžeme jmenovat Camilla Pissarra, Paula Cézanna, Armanda Guillaumina či Augusta Renoira.¹⁹

S nástupem 20. století přichází celá řada avantgardních směrů, které se rychle střídají. Patří mezi ně postimpresionismus, fauvismus, kubismus, expresionismus a surrealismus. Krajinomalba ale i tak stále zůstala jedním z oblíbených námětů a všem těmto směrům se přizpůsobovala. Krajinomalba 20. století přináší a oživuje odkaz starých mistrů prostřednictvím moderních přístupů.²⁰

Krajinomalba se neobjevovala pouze v evropském umění, zcela jinak tomu bylo v umění Dálného východu, v Indii a zejména v Číně a Japonsku. Orientální filozofie měla totiž daleko blíž k vnímání přírody. Například čínští malíři trávili v přírodě dlouhé hodiny, aby pozorovali její život. Sledovali její tvary, stromy rostliny a všechny tyto poznatky si vrývali do paměti. Z přírody čerpali poučení, jelikož člověk byl pro ně součástí přírody. Díky tomu všemu se krajinomalba objevila v Číně již v 7. století, velkého rozkvětu dosáhla v 10. a 11. století v dynastii Sung.²¹

V čínské a japonské tušové malbě je perspektivní zobrazení prostoru rozdílné od evropského. Čínský malíř používá tzv. „rozptýlenou perspektivu“ odlišnou od kompozice horizontu a úběžníků.²²

¹⁹ CHÂTELET, Albert a Bernard Philippe GROSLIER. *Světové dějiny umění: malířství, sochařství, architektura, užité umění*. České vyd. 2., upr.,. Praha: Ottovo nakladatelství v divizi Cesty, 2004, 784 s. ISBN 80-718-1936-0. Dostupné z:s.482,484

²⁰ *Příručka pro výtvarníky: Krajinomalba*. 1. vyd. Praha 8: Svojtka a Vašut, 1997. ISBN 80-7180-207-7. Dostupné z:s.7

²¹ HRON, Josef. *Jak namalovat krajinu*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1978. Pomocné knihy pro žáky. Dostupné z:s.37

²² Tamtéž

3 Česká malba 19. století

3.1 Klasikové českého umění a Národní obrození

V 19. století, tedy v době boje za obrození českého národa, patřil Josef Mánes, Mikoláš Aleš či Josef Václav Myslbek k významným osobnostem v ústech českého lidu. Vedle básníků, spisovatelů či učenců, jako byli například Josef Dobrovský, Božena Němcová, Bedřich Smetana, Jan Neruda nebo Alois Jirásek, se objevuje plno významných osobností i ve výtvarném umění. Byli to totiž nadšení vlastenci, kteří oslavovali naši zemi, vedli lid k hrdosti či mravní síle a věřili v lepší budoucnost národa. Svým dílem poukazovali na lepší zítřky a vyzbrojovali národ vlastnostmi, které ho činí i v největších zkouškách nepřemožitelným. Dokázali to proto, že sami čerpali z hluboké studnice národní moudrosti, lidového myšlení a z osvobozeneckých tradic českého lidu. Byli naplněni úctou k národním dějinám, učili se z historických zkušeností českého lidu, který musel v minulosti v těžkých bojích hájit svoji svobodu i národní existenci.²³

3.2 České krajinářství 19. století a Karel Postl

Karel Postl, který se v krajinářství vyznačuje velkým stupněm realismu, oponoval oficiálnímu šlechtickému proudu, který byl reprezentovaný především Josefem Berglerem. Karel Postl se vyškolicil ve Vídni, v Praze měl už před vznikem Akademie svou vlastní školu a poté se stal na Akademii profesorem krajinářské školy. Vycházel z koncepce ideální krajiny, tak, jak ji vytvořil francouzský klasicismus 17. století. Jelikož měl velký smysl pro skutečnost a pozorovatelský dar, stal se předchůdcem Antonína Mánesa. Například jeho *Krajina s mostem*²⁴, která je komponovaná podle klasicistických zásad, vyniká citlivou charakteristikou prostředí u řeky, je zde také barevně jemně rozvržený a prostorově vyřešený střední plán a pozadí.²⁵

Roku 1818, tedy po smrti Karla Postla, zanikla na pražské Akademii i krajinářská škola. Jelikož byla Akademie pod šlechtickým vedením, nebyl zájem o její znovuzřízení. Mladá měšťanská společnost ale měla nově vznikající realistické krajinářství v oblibě. Vyjadřovalo

²³ *Národní galerie, první díl: České malířství XIX. století*. Praha: Orbis, Výtvarné nakladatelství, 1952. Dostupné z:s.7

²⁴ Obr. č. 1

²⁵ *Národní galerie, první díl: České malířství XIX. století*. Praha: Orbis, Výtvarné nakladatelství, 1952. Dostupné z:s.18

totiž její vztah ke skutečnosti, její zájem o životní prostředí a o českou vlast. Tak se krajinářství mnohem lépe zbavovalo nadvlády konservativní aristokratické ideologie a stalo se oborem, kde se realismus velmi dobře uplatnil. O vznik nových krajinářských škol usilovala právě mladá měšťanská společnost. Nejprve začaly vznikat soukromé krajinářské školy, poté i veřejné. Stále se ovšem střetávaly s nezájmem a lhostejností šlechty, která si jinak i nadále vynucovala právo o rozhodování ve věcech umění.²⁶

V českém lidu a mladé společnosti se začaly probouzet revoluční myšlenky, idea svobody nebo duch směrlosti, což se potom odráželo i ve výtvarném umění. V této době se čeští umělci začínají stavět proti šlechtické Společnosti vlasteneckých přátel umění, jelikož už nehodlali dále snášet diktát šlechty a začínají usilovat o zřízení vlastního stavovského spolku, který by hájil jejich zájmy. I v umění se objevují velké plány do budoucna a víra v budoucnost. Stává se bojovnější a poetičtější, směle se podílí na národním zápase. Pro české umění začíná mít příroda, krajina, a hlavně česká krajina, zvláštní význam. Nakonec si mladá měšťanská společnost vynutila na Akademii znovuotevření nové krajinářské školy. Byla otevřena roku 1836 a vedl ji nový profesor Antonín Mánes. V jeho umění se projevoval obdiv k lásce a přírodě. Stejně tak to cítila i česká společnost. Láska k přírodě a ke krajině byla tehdy přímo prosycena vlasteneckými city.²⁷

3.3 České krajinářství a Antonín Mánes

Antonín Mánes byl romantik, avšak romantik vlastenec. Neutíkal ze skutečnosti, ale naopak byl nadšen přírodou, obdivoval její krásy, obdivoval jak živly a divokost přírody, tak přírodní klid a harmonii. Jeho zájem o živly, bouře, hromy a blesky můžeme také vidět v jeho dílech.²⁸ Potřeba, která se rodila v novém pokolení, byla ale opačná. Nové pokolení toužilo po pocitu svobody, toužilo se zbavit pout staré společnosti.²⁹

Antonín Mánes velice často putoval po české vlasti a ty ho stále více sbližovaly s realitou. Díky tomu maloval i prosté motivy, jako například lesní interiéry, přírodní pohledy, kde dokázal postihnout ráz daného místa, přírodní prvky, světlo či počasí. Přírodu také často

²⁶ *Národní galerie, první díl: České malířství XIX. století.* Praha: Orbis, Výtvarné nakladatelství, 1952. Dostupné z:s.19

²⁷ *Národní galerie, první díl: České malířství XIX. století.* Praha: Orbis, Výtvarné nakladatelství, 1952. Dostupné z:s.19,20

²⁸ Obr. č. 2

²⁹ Tamtéž

zobrazuje jako prostředí klidu a odpočinku, dýchá z ní atmosféra tehdejších vlasteneckých výletů po české krajině, obdiv k památkám, starým stavbám a hradům, které připomínají českou minulost i krásu a rozlehlost vlasti. I v jeho akvarelech, studiích nebo náčrtcích, vidíme velkou míru poznání. Oprostil se v nich od dobových schémat, přírodu nearanžuje, ale proniká do složení motivu, dokáže vystihnout osvětlení i atmosféru. Touto cestou potom šel i jeho syn Josef Mánes, který dovedl krajinářské umění k vrcholnému mistrovství.³⁰

Na obálce Společenského zpěvníku Českého z roku 1863 můžeme dobře vidět citový a myšlenkový obsah Mánesova pohledu na českou krajinu. Nakreslil na ni opět typický vlastenecký výlet mladých lidí, kteří se ze zříceniny hradu dívají na široký kraj pod nimi a v nadšení zpívají vlastenecké písně. V krajinářství této doby se neustále objevuje vlastenecký a obrozenecký vztah k české zemi.³¹

Mánes je ztělesněným výtvarným odkazem našeho obrození. V umění je jedním z největších zjevů. Z Mánesa vyšel Mikoláš Aleš, který pokračoval v jeho šlépějích, také se jím inspiroval Josef Václav Myslbek, obdivovali ho umělci generace Národního divadla, za mnohé mu také vděčí Max Švabinský, jelikož Antonín Mánes je zakladatelem a pilířem českého národního umění.³²

3.4 České krajinářství a Josef Navrátil

K největším a nejdůležitějším malířským talentům, jaké jsme v 19. století měli, patřil Josef Navrátil. Byl to malíř žánrové malby, zátiší i krajin. Jeho umění se nestalo silným projevem vlasteneckých a obrozeneckých myšlenek, jako tomu bylo u Antonína Mánesa, jelikož směřovalo k idylismu staropražského prostředí a k usedlé biedermeierské společnosti. Josef Navrátil byl skvělý dekoratér, mistr nástěnné malby, kabinetní krajinář, malíř zátiší, žánru, pracoval v užitém umění, v závěsné malbě a ovládal nejrozmanitější malířské techniky. Jeho malby mají i realistickou stránku. Ve svých romanticky pojatých krajinách zachycoval obyčejné lidi současnosti, které měl dobře odpozorované. Zobrazoval také měšťáky na výletě, kteří obdivují vodopády či vysoké hřebeny hor. A zde se už začíná objevovat druhá stránka

³⁰ *Národní galerie, první díl: České malířství XIX. století.* Praha: Orbis, Výtvarné nakladatelství, 1952. Dostupné z:s.20

³¹ *Národní galerie, první díl: České malířství XIX. století.* Praha: Orbis, Výtvarné nakladatelství, 1952. Dostupné z:s.31

³² *Národní galerie, první díl: České malířství XIX. století.* Praha: Orbis, Výtvarné nakladatelství, 1952. Dostupné z:s.32

jeho tvorby, ta realistická, která se projevila v krajinách.³³

Za Navrátilova života bylo krajinářství nejznámějším, nejčastějším a nejvíce ceněným oborem jeho umění. Našlo totiž velkou spotřebu a uplatnění v měšťanské společnosti, která si jeho obrazy krajin zdobila své pokoje. V obrazech vidíme, že měl krajiny dobře odpozorované, nacházíme v nich citlivost k přírodním jevům, ke hře světla nebo k měsíčnímu svitu noci. Kromě fantastických horských krajin se štíty divokých skalisek, které jsou pokryty věčným sněhem, křišťálových alpských jezer nebo vzpomínek na Středozemní moře, tvořil také právě české krajiny. Josef Navrátil dokázal vyjádřit jak barevnou atmosféru, tak charakter hmoty, chladný lesk vodní hladiny, lehkost oblak nebo drsnost a tvrdost skal. V jeho krajinách se pravidelně objevují lidské postavy, které nehrají žádnou důležitou roli.³⁴ I přesto jsou jeho krajiny plné života. Jsou totiž plné dění, změny, růstu a zrání. Světlo střídá stín, mraky plují po obloze, postavy hledí do dálky, vegetace roste a ve stromech je plno mízy.³⁵

3.5 Generace Národního divadla

Generace Národního divadla hraje v našich dějinách velmi významnou roli. Je to označení, které se nekryje s pojmem jednoty, ale ve vývoji českého umění znamená ještě mnohem více. Toto označení přesahuje rámec výtvarné problematiky, protože je spojeno s největším činem a událostí našeho národního života v 19. století. Je totiž spojeno se stavbou reprezentativní divadelní budovy, kterou vyvrcholilo celé obrozenecké úsilí. Stavbou Národního divadla se realizovaly dávné touhy národa, který toužil po vlastní samostatné divadelní budově. Stavba se stala přes všechny spory celonárodní lidovou záležitostí. Budovu si národ postavil vlastními prostředky, a když ji téměř dokončenou zničil roku 1881 hrozný požár, dovedl ji postavit znovu a to s obětavostí a nadšením všech vrstev lidu. Budova Národního divadla se tak stala více než pouhou budovou reprezentativní, ale stala se symbolem národní síly. Proto k této budově dodnes vzhlížíme tak trochu jinak než jiné národy ke svým budovám divadel. Vzhlížíme k ní s mimořádnou úctou a láskou.³⁶

³³ *Národní galerie, první díl: České malířství XIX. století.* Praha: Orbis, Výtvarné nakladatelství, 1952. Dostupné z:s.21

³⁴ Obr. č. 3

³⁵ *Národní galerie, první díl: České malířství XIX. století.* Praha: Orbis, Výtvarné nakladatelství, 1952. Dostupné z:s.21,22

³⁶ *Národní galerie, třetí díl: České malířství XIX. století.* Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1954. Dostupné z:s.7

3.5.1 Generace Národního divadla a krajinářství

Krajinářství v této době prochází klidným vývojem. Naproti tomu například figurální malba se vyvíjí více dramaticky. Postupně se diferencuje a odráží se v ní protiklady, které pramení z hospodářského a společenského vývoje kapitalismu. V krajinářství nehraje tematika tak závažnou úlohu, malba krajiny totiž téměř vždy znamená oddálení od hlavní problematiky doby. Ve vývoji našeho malířství 19. století hrálo krajinářství velkou roli. Umělci totiž v krajině nacházeli své útočiště v dobách útlaku. Krajina proto v našem krajinářství 19. století má až národní hodnotu, je prosycena vlastenectvím. Ve většině obrazů českých krajin 19. století je zobrazen více než jen pohled do krásné krajiny. Obrazy krajiny této doby v nás vyvolávají pocit lásky k české zemi, jsou to obrazy krajin, které pro nás jsou vždy i záležitostí ideovou. Tak tomu bylo u Josefa Mánesa i Antonína Chittussiho. Přesto, že oba krajinu pojmají jinak, doplňují se. Na krajinu sice oba nazírají rozdílně, ale i tak vytvořili silnou základnu pro vývoj našeho dalšího krajinářství.³⁷

³⁷ *Národní galerie, třetí díl: České malířství XIX. století*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1954. Dostupné z:s.32

4 Impresionismus v Čechách

4.1 Rané období

S koncem 19. století začíná postupně upadat i tvorba umělců generace Národního divadla. Je to dáno tím, že přichází noví umělci, kteří se snaží vyrovnat s výsledky impresionismu, který ve Francii již pomalu zaniká.³⁸

Do české krajinomalby devadesátých let je vnášeno spoustu nových prvků, začíná se již pomalu uplatňovat moderní malba, nové poznatky, směry, formy. Začíná se projevovat naturalismus, analytické zpracování skutečnosti prostřednictvím barev, světla a organické proměnlivosti, objevuje se snaha o celistvost. Čeští krajináři propojují mnoho různorodých prvků, ze kterých se snaží vytvořit jeden celek. Tím se odlišují od svých předchůdců, kteří se vždy orientovali spíše jednostranně.³⁹

Prvním českým malířem, který pracoval podle myšlenek impresionismu, byl Václav Radimský. V roce 1891 se stal členem Barbizonské školy. Během 90. let se přestěhoval do vesnice Le Goulet blízko Giverny. Tam také tvořil Claude Monet, což byl velký oblíbenec Radimského. Po přesídlení do Le Goulet se Václav Radimský v krajinomalbě snaží důsledně uplatňovat impresionismus. Na pražské výstavě roku 1899 se česká veřejnost díky němu poprvé seznamuje s francouzským impresionismem. Česká krajinomalba tak dostává nový úkol, musí přijmout a zpracovat podněty, které poskytovala impresionistická tvorba. V tomto odvětví českého umění se ještě výrazněji projevoval vztah k místu, domácí tradice a snaha o začlenění české výtvarné tvorby do moderního světového umění. Dalším významným malířem vedle Václava Radimského je Joža Uprka, který se též snaží o průkopnický pohled na malbu. Jeho malba je prosvětlená. Joža Uprka ztvárňuje především český venkov, což do české krajinomalby zavedlo nové motivy – uplatnění národnostních témat, náladové zobrazování krajiny a experimenty se světlem.⁴⁰

³⁸ Impresionismus.cz: Český impresionismus. [online]. 2015 [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <http://www.impresionismus.cz/category/cesky-impresionismus/>

³⁹ Tamtéž

⁴⁰ Tamtéž

4.2 Období rozkvětu a Julius Mařák

V českém impresionismu se výrazně uplatnily ideály a nadšení mladé nastupující generace výtvarníků. Jejich tvůrčí možnosti a vztah k přírodě se staly dominantním principem ve vývoji české krajinomalby.

Díky Mařákové krajinářské škole na pražské Akademii nacházela mladá generace nové podněty, inspirace a příležitosti k rozvíjení krajinomalby. Julius Mařák se po celý svůj život věnoval pouze krajinomalbě, snažil se zobrazit náladovost přírody a prchavost viděného okamžiku. V tomto také dosáhl velkých úspěchů, navíc byl jediným krajinářem, který se podílel na výzdobě Národního divadla.⁴¹

Julius Mařák obdivoval litomyšlského malíře žánrů Antonína Dvořáka, a tak se rozhoduje pro malířskou dráhu, i když měl silný vztah k hudbě. Koncem čtyřicátých let vstoupil na pražskou Akademii, byl zde žákem Maxe Haushofera. Poté roku 1853 odešel z Prahy do Mnichova, kde poznal vynikající krajináře Karla Rottmanna a Eduarda Schleicha.⁴²

V obraze Čapí sněm Julius Mařák ukázal znaky svého umění: zajímal se o lesní interiér, vnitřní život lesa, vyznačoval se přesnou kresbou a znalostí stromů, citlivě postihuje charakter lesních jedinců a vyniká schopností zdůraznit různé typy stromů. Jeho krajiny jsou plné idejí, stejně tak jeho umění jeví od počátku jasný program. Častým námětem jeho obrazů byl les a lesní tišina. Na těchto místech mohl opěvovat život přírody, byla to místa, kde byl vzdálen každodenních maličkostí.⁴³

Roku 1882 byl Julius Mařák vyzván, aby namaloval pohledy na památná česká místa pro předsíní královské lóže v Národním divadle. Prostor, který mu tam architekt vymezil, nebyl vůbec vhodný, jelikož se nacházel pod římsou stropu a nedovoloval užití většího formátu. I přesto tu ale Mařák vytvořil sérii krajinářských obrazů, které byly tak monumentální, že pro ně nemáme v našem krajinářství obdoby. Staly se typickým výtvarným zpodobením míst jako Říp, Blaník nebo Vyšehrad. Jsou to krajiny, kde se opět objevuje vlastenecká a národní hrdost, láska našeho lidu, jsou naplněné vroucí národní ideou a dodnes nám jsou příkladem

⁴¹ Impresionismus.cz: Český impresionismus. [online]. 2015 [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <http://www.impresionismus.cz/category/cesky-impresionismus/>

⁴² *Národní galerie, třetí díl: České malířství XIX. století*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1954. Dostupné z: s.33

⁴³ Tamtéž

ideového krajinářství.⁴⁴

Není divu, že tak geniální malíř takových znalostí a velikého citu, který dokonale ovládá malířské a kreslířské techniky, byl roku 1887 povolán na pražskou Akademii. Byl pro ni přímo požehnáním. Díky němu se krajinářská škola rozšířila jak do šíře, tak do hloubky, a tak se krajinářství dostává ve vývoji našeho malířství opět do popředí. Kolem této školy se seskupuje mladá generace, ve které se střetává dvojí krajinářský názor nejzřetelněji.⁴⁵

4.3 Období rozkvětu a Antonín Chittussi

Vedle Julia Mařáka je nutno zmínit ještě jedno jméno, které mělo v české krajinomalbě výraznou roli. Byl to Antonín Chittussi. Ten od roku 1879 působil ve Francii, kde pracuje pod vlivem malířů Barbizonské školy. Pokouší se o lyrickou syntézu české krajiny a také on postupně dospívá k impresionismu. V roce 1892 se uskutečnila již posmrtná výstava díla Antonína Chittussiho. Díky ní získala mladá generace nové inspirace. Snažila se na jeho tvorbu ovlivněnou Barbizonskou školou navazovat, zároveň se vracela k působení Antonína Mánesa a k jeho obrazům, které využívaly tendence holandského barokního krajinářství 17. století.⁴⁶

Pro zajímavost můžeme srovnat tvorbu Julia Mařáka a Antonína Chittussiho. Tito dva malíři, ač každý tvořil jinak, se doplňovali. Porovnat můžeme například jejich pojetí lesa. V Mařákově lese je obsaženo plno detailů, které svědčí o tom, jak se malíř snaží poznat les, který chápe jako složitý organismus. V lese ho zajímají jednotlivé stromy, jejich větve plné života, květiny, mech, balvany a celá atmosféra, která v lese panuje. Julius Mařák do lesa přímo proniká, zápasí s ním, chce poznat jeho tajemství, barvu, tvar i hmotu.⁴⁷ Umělec tu měří své síly s živým organismem, člověka staví proti lesnímu životu a odkrývá zázrak neustálého růstu.⁴⁸

Naproti tomu les Antonína Chittussiho detailů mnoho nemá. Nejde u něj o vnitřní život,

⁴⁴ Tamtéž

⁴⁵ *Národní galerie, třetí díl: České malířství XIX. století*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1954. Dostupné z:s.34

⁴⁶ Impresionismus.cz: Český impresionismus. [online]. 2015 [cit. 2015-03-02]. Dostupné z:<http://www.impresionismus.cz/category/cesky-impresionismus/>

⁴⁷ Obr. č. 4

⁴⁸ *Národní galerie, třetí díl: České malířství XIX. století*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1954. Dostupné z:s.35

nepohybujeme se uprostřed mezi stromy, ale spíše na okraji, les sledujeme z odstupu. Malíři nešlo o jednotlivé detaily, ale o celek a celkovou náladu. Na obrazech se často objevuje motiv zapadajícího slunce, díky němuž na obraze vzniká příšeří, neurčité osvětlení.⁴⁹ Tak vzniká nejasná kresba a neurčitý, tvar, který není čistý. Stejně tak i nebe bývá zatažené. Umělci jde o celkovou náladu, tomu podřizuje i malířskou techniku – barva ovládá plochu obrazu. Předměty jsou naznačeny barevným valérem. Chittussimu jde o dojem, o náladu, avšak ne o náladu, která by byla uměle vytvořená. Jedná se o náladu, pocit, který krajina vyvolává v určitém osvětlení a za určitých podmínek. Malíř maluje sice realitu a chce postihnout, jak na něho realita působí. Uplatňuje se tu proto mnohem více subjektivní složka. To se projevuje u všech jeho krajin, ať vznikly ve Francii nebo v Čechách.⁵⁰

Julius Mařák vnikal do přírody a snažil se poznat její život, zachytit tep a hudbu jejího života, v dílech zanechával stopy své okouzlené duše. Antonín Chittussi se celé přírodě vzdával, hledal v ní útočiště. Rozpory, které vznikaly v té době, zaháněl přírodními náladami a dojmy. Díky tomu mladá generace měla blíže k dílu Antonína Chittussiho než k Juliovi Mařákovi. Také totiž velice těžce nesla stupňující se rozpory v životě, rozpory hospodářské, sociální i duchovní.⁵¹

4.3 Období rozkvětu a František Kaván

Umělci z Mařákovy krajinářské školy získali již určitý základ, ze kterého potom vyrůstala jejich vlastní tvorba. Náměty ovšem čerpali jak z děl svých předchůdců, tak současníků. V této době existovalo a postupně se uplatnilo velké množství malířů, kteří byli různorodého zaměření či odlišného nadání. Patřili mezi ně například Antonín Slavíček, František Kaván, Alois Hudeček, Antonín Kalvoda, Bohuslav Dvořák, Václav Březina, Josef Holub nebo František Pečinka a další.⁵²

Ovšem jedním z nejvýraznějších žáků Mařákovy školy byl právě František Kaván. Nejdříve pracoval v duchu realismu a symbolismu, ale poté se začíná plně věnovat krajinomalbě. Jeho

⁴⁹ Obr. č. 5

⁵⁰ *Národní galerie, třetí díl: České malířství XIX. století*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1954. Dostupné z: s.35

⁵¹ *Národní galerie, třetí díl: České malířství XIX. století*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1954.

⁵² www.impresionismus.cz/ Impresionismus v Čechách – 2. Období rozkvětu. [online]. [cit. 2015-03-2]. Dostupné z: <http://www.impresionismus.cz/2009/10/26/impresionismus-v-cechach-2-obdobi-rozkvetu/>

díla jsou zaměřena duchovně a meditativně, od vlivů Julia Mařáka a Antonína Chittussiho se odklání a tvoří podle svého vlastního zaměření, kdy hledá duchovní smysl lidské existence, touží objevit tajemství přírody, před přírodou je pokořen. Během svých akademických studií poznával nová místa české krajiny, byl fascinován krásami přírody.⁵³ Z těchto výletů do přírody čerpal nové podněty pro svá díla. Ohlasy pravého impresionismu se ale začínají projevovat až v jeho pozdní tvorbě. Jeho obrazy se dočkaly negativní kritiky, a tak postupně jeho duchovní a magické zobrazení krajiny zaniká a začíná se zabývat světlem a atmosférou.⁵⁴

4.4 Původ nových malířů

Nejvýznamnějším představitelem českého impresionismu, který stál v čele české krajinomalby, byl Antonín Slavíček. Na jeho tvorbu měl velký vliv především jeho pražský původ a náboženská výchova. Poté, co se stává jedním z prvních žáků Mařákovy krajinářské školy, využívá spontánnosti svého smyslového pojetí malby. Z Antonína Slavíčka se stala malířská osobnost, které se podařilo spojit dědictví realistických malířů a impresionistickou revoluci s českou tradicí smyslovosti a tělesnosti.⁵⁵

Slavíčkův pražský původ se samozřejmě projevuje v jeho dílech. Zabývá se historickým kouzlem atmosféry města, či anonymitou člověka v davu a vlastními pocity. Dalším námětem pro jeho obrazy byl les, ve kterém se snaží zachytit pohyb a rozechvělé světlo.⁵⁶

Další významnou osobností byl Antonín Hudeček. Byl to představitelem náladového malířství s tendencemi k symbolismu a secesi. Na jeho tvorbu mělo největší vliv studium v Mnichově a následný návrat do Prahy roku 1893. V jeho tvorbě převládají melancholické rysy a v malbě psychického a náladového zaměření pokračuje i v dalších letech.⁵⁷

Mezi další představitele Mařákovy školy patří Otokar Lebeda. Jeho dílo se stalo nedílnou součástí dějin české krajinomalby, i přesto, že ukončil svůj život ve 24 letech. Nejvíce byl ovlivněn dílem Julia Mařáka, Antonína Chittussiho a realistickými tendencemi českého

⁵³ Obr. č. 6

⁵⁴ [www.impresionismus.cz: Impresionismus v Čechách – 2. Období rozkvětu. \[online\]. \[cit. 2015-03-2\]. Dostupné z: http://www.impresionismus.cz/2009/10/26/impresionismus-v-cechach-2-obdobi-rozkvetu/](http://www.impresionismus.cz: Impresionismus v Čechách – 2. Období rozkvětu. [online]. [cit. 2015-03-2]. Dostupné z: http://www.impresionismus.cz/2009/10/26/impresionismus-v-cechach-2-obdobi-rozkvetu/)

⁵⁵ [www.impresionismus.cz: Impresionismus v Čechách – 3. Původ nových malířů. \[online\]. \[cit. 2015-03-2\]. Dostupné z: http://www.impresionismus.cz/2009/11/07/impresionismus-v-cechach-prichod-novych-maliru/](http://www.impresionismus.cz: Impresionismus v Čechách – 3. Původ nových malířů. [online]. [cit. 2015-03-2]. Dostupné z: http://www.impresionismus.cz/2009/11/07/impresionismus-v-cechach-prichod-novych-maliru/)

⁵⁶ Tamtéž

⁵⁷ Tamtéž

malířství. Postupem času se zaměřuje více na psychické a emotivní vyjádření povahy přírody, kdy inspiraci hledal v rozdílných koutech země.⁵⁸

Otokar Lebeda spolu s Antonínem Slavíčkem a Antonínem Hudečkem tvořili skupinu malířů, která se již postupně začíná pomalu odlišovat od tradiční krajinomalby. Přesto, že jim za vzor ještě stále sloužilo dědictví impresionismu, začínali se již pouštět do nových experimentů a jejich malba získává psychologický ráz.⁵⁹

V dílech další řady malířů se později začínají již výrazně projevovat psychické motivy a duševno.⁶⁰

⁵⁸ Tamtéž

⁵⁹ www.impressionismus.cz: Impresionismus v Čechách – 3. Příchod nových malířů. [online]. [cit. 2015-03-2]. Dostupné z: <http://www.impressionismus.cz/2009/11/07/impressionismus-v-cechach-prichod-novych-maliru/>

⁶⁰ Tamtéž

PRAKTICKÁ ČÁST

Jak už jsem uvedla v úvodu této práce, pro svou praktickou část bakalářské práce jsem si vybrala téma krajiny, které mě provází již více než rok. Vytvořila jsem soubor šesti obrazů – vzpomínek o velikosti 50×70 cm technikou akryl na sololitu. Na každém obraze je zobrazeno nějaké místo, které pro mě má určitý význam, vyvolává ve mně silné pocity, vzpomínky nebo se ráda na toto místo vracím. Na obrazech ještě místy barvu proškrabávám opačným koncem štětce, tak vzniká jistá kresba. Tímto tak mohu zdůraznit strukturu, listoví či trávu. Vytvoří se tak jasné oddělení popředí od pozadí. Obloha na každém obraze je laděna do žluta. Z obrazu na mě pak právě vyzařuje fakt, že jde o nějakou vzpomínku či snění.

Jelikož všechna mnou zobrazená místa mají pro mě určitou hodnotu a strávila jsem tam, nebo stále ještě trávím, příjemné chvíle, podřídila jsem tomu i celou barevnost. Vybrala jsem proto pro mě příjemné barvy, aby na mě místa působila příjemně i na obrazech, a nejen v reálné krajině. Proto soubor mých obrazů není souborem šesti realistických plenérových krajin. Je to soubor obrazů, na nichž jsem se barevně snažila zachytit a vyjádřit, jak na mě daná místa působí. Díky tomu je docela možné, že moje obrazy budou na druhé působit jinak než na mě. Je možné, že na ostatní budou působit úplně naopak. Člověku, kterého s mými krajinami nespojují žádné vzpomínky a pocity, se mohou vybavovat pocity naprosto jiné, jeho vlastní. Nebo si na tomto místě může začít představovat sám sebe. Je také možné, že pro mě tolik oblíbená a významná místa na druhé budou působit nesympaticky a nepříjemně. Pro mě ovšem všechna místa tu hodnotu mají, ze všech se mi vybavují pěkné chvíle a zážitky a proto jsem se rozhodla přenést je na malířskou podložku. V mé práci se tedy objevuje Horní Žleb, což je místo naší chaty, Francie, Jeseníky, Olomouc, Beroun a Šternberk.

1 Horní Žleb

Horní Žleb – nejmenší vesnice, kterou znám, kde bydlí asi 25 stálých obyvatel. Žádný obchod, hospoda, telefonní budka, žádný signál. Kromě autobusu, který jezdí třikrát za den, ale často prostě z neznámých důvodů nejede, žádné spojení s okolními městy. Přesto, že je to místo vzdálené asi jen 6 km od Šternberka, je to neuvěřitelně zapadlá vesnička. A je to také místo naší chaty. Hned jsem věděla, že toto místo se v mé práci objevit musí. Má pro mě asi největší hodnotu a význam. Od narození jsme s rodinou na chatě trávili každé volné chvíle, víkendy, prázdniny. Strávila jsem tam velkou část mého dětství a dodnes tam moc ráda

jezdím, vracím se na oblíbená místa z dětství, vzpomínám, sním a tak ráda bych se vrátila zpět do těch už tolik vzdálených dětských let. I přesto, že v určitém věku, především kolem patnáctého roku mého života, se pro mě víkendové stěhování na chatu stalo obrovskou otravou a nudou, což zase rychle přešlo, vzpomínám i na tyto chvíle s velkou nostalgií a úsměvem na rtech. Na obraze je zachycen horňácký rybník, který byl naším útočištěm jak v létě ve vodě, tak v zimě na ledě. I tam ještě každé léto ráda jezdím a kochám se okolní přírodou.

2 Jeseníky

Dalším místem jsou Jeseníky. Opět místo oblíbené již z raného dětství, kam jsme každé léto s rodinou jezdili na týdenní letní dovolenou. Láska k horám a túrám ve mně zůstala a proto se tam, teď už sama, posledních pár let vracím. Několikrát do roka si vyjedu na zimní i letní túru a obdivuji okolní přírodu. Horská divokost přírody, les, hory, čistý vzduch, horské bystřiny, měkké mechy, do kterých by si člověk okamžitě lehnul. Louky, horské chatky, studánky schované ve svazích, ticho, klid, jen občasný zpěv ptáků a šum vody. To všechno mě na horách fascinuje a přináší velké množství inspirace. Pro můj obraz jsem si vybrala místo, které jsem objevila během jedné podzimní túry, kdy jsem na okraji lesa našla prázdnou mýtinu s jen pár stromy a pařezy a výhledem na okolní kopce. Na někoho tento obraz může působit smutně. Jak zvolenou barevností, tak motivem osamělých stromů. Takové ale Jeseníky někdy jsou, někdy působí smutně, obzvlášť když se na okraji lesa objeví mýtina, kde je jen pár stromů, z nichž některé jsou popadané a pár starých pařezů, které už začínají trouchnivět. Ale právě proto mají Jeseníky své kouzlo. Fascinuje mě ta tichá divokost Jesenicka. I přesto, že mám za sebou mnoho výletů, kdy po celou dobu jen pršelo, foukalo, všude byla mlha a šed', mám Jeseníky ráda. Vždy ve mně zanechají krásné vzpomínky, zážitky a především bolest nohou. Proto si zaslouží místo v mé bakalářské práci.

3 Paříž

Paříž. Paříž je vyobrazena na dalším obraze. Toto město jsem navštívila dvakrát před pár lety se střední školou. Pro mnohé toto město může být teď už jen laciným všude omývaným a přeceňovaným symbolem romantiky. Navzdory tomu všemu ve mně ale toto město zanechalo

něco silného. Vše okolo bylo krásné. Dokonce i lidé kolem mě byli krásní. Pro mě toto město mělo tu správnou atmosféru. Celkově mám Francii a vše francouzské moc ráda. Nějakým způsobem jsem se v tomto našla. Doufám, že se do Paříže ještě vrátím, tentokrát snad na delší dobu. Když jsem do Paříže přijela poprvé, hned po vystoupení z autobusu ve mně začala vyvolávat zvláštní těžko popsatelné pocity. Zatím se mi nikde nelíbilo tolik jako tam, nebo lépe řečeno, žádné město ve mně nikdy nevyvolalo nic tak silného. Možná to je také dané tím, že jsem tam pokaždé byla na jaře, kdy už všechno kvetlo, vonělo a Francie celá jen zářila. Proto je také na mém obraze zachycen pařížský parčík s rozkvetlými kytkami. Z obrazu pro mě vyzařuje jarní svěžest, klid a pohoda. Přesně tak, jak na mě působilo před pár lety toto místo. Je zvláštní, jak taková obyčejná a jednoduchá věc, jako je pouze výlet do nějakého jiného evropského města, může v člověku vyvolávat tak silné pocity. Často doma jen tak ležím, vzpomínám nebo sním a v hlavě si promítám mé procházky Paříží. Hned se mi začne vybavovat ta atmosféra a vůně jarně provoněných ulic. Francie se pro mě stala srdeční záležitostí a proto i ona musí být v souboru mých oblíbených míst.

4 Beroun

Dalším pro mě významným místem je Beroun v Čechách. A opět se jedná o místo, které je oblíbené již od dětství. Jelikož v Berouně bydlí teta a strýc mé mámy, má prateta a prastrýc, každý rok o letních prázdninách jsme za nimi s mámou jezdily a trávily část prázdnin u nich. Vlastně jsme po mamince převzali pomyslnou štafetu. Už i ona tam totiž jako malá jezdila na prázdniny. Často i na celý měsíc. A pak už nejezdila do Berouna sama, jelikož se narodila moje sestra. Pak jsem se narodila já a za pár let ještě můj bratr. A tak jsme nakonec jezdily čtyři. Pamatuji si, že každý rok jsme museli navštívit ta samá místa jako vždy. Vždy ten samý výlet, vždy procházka na tu samou zmrzlinu, povinná návštěva Městské hory, povinně se jít koupat do Berounky, povinně výlet na berounský vysílač, ze kterého jsem jako malá měla hrůzu a bála se, že na mě spadne. Každý rok stejný. Všechny tyto zážitky a oblíbená místa totiž pro mou mámu měly také velkou hodnotu. Měla je spojené se svými zážitky z dětství, vyvolávaly v ní nostalgii a chtěla trochu té nostalgie a část z jejich vlastních zážitků předat i nám, abychom si tam vytvořili své vlastní. Vzpomínám na to velice ráda. Na obraze je právě řeka Berounka a všudypřítomné berounské kopce a lesy. Když totiž bylo teplo, chodili jsme se do Berounky koupat každý den. Vždy bylo na mámě vidět, jak je šťastná, že tam s ní můžeme být, a že se i nám na jejich oblíbených místech líbí. Beroun je

krásné město se všemi těmi okolními lesy, kopci a loukami. Když k tomu přidám mou veselou prarabtu a neustále si na něco stěžujícího prastrýce, vznikla z toho pokaždé skvělá část mých letních prázdnin. Už jen ta cesta k nim byla sama o sobě zážitek. Prastrýc vždy přijel na nějakou dobu navštívit svou sestru, mou babičku, do Olomouce. Na jeho zpáteční cestě domů jsme se k němu přidali a jeli jsme všichni společně vlakem do Berouna. Pamatuji si, že první roky výletů do Berouna pro mě jen cesta vlakem byla něco velkého, jelikož jsem byla ještě malé dítě, a vlakem jsem jezdila pouze jednou za rok právě při této příležitosti. Poslední den pobytu pro nás přijel táta, zároveň tak navštívil rodinu a jeli jsme všichni zase domů. Zpáteční cestu jsme už ale absolvovali autem. A takto se to opakovalo každý rok. Každý rok stejně. Moc ráda na tyto časy vzpomínám a jsem vděčná mámě za to, že se nám snažila předat a ukázat něco ze svých dětských prázdnin. Díky tomu teď i Beroun má své místo v mé práci.

5 Olomouc

Dalším námětem pro mou práci byla Olomouc. Olomouc je město, kde jsem se narodila, a kde po celý svůj život žiji a poslední tři roky studuji. A tak má pro mě samozřejmě velký význam, jelikož je to místo mého domova a tak v souboru těchto obrazů nesmí chybět. Na mém obraze není zobrazené například historické centrum Olomouce, historické hrbolaté olomoucké uličky či park. Na obraze je Olomouc celá. Je to totiž pohled ze Svatého Kopečka na panorama Olomouce. A tak se mé milované město na obraz vešlo celé. Z obrazu vyzařuje, alespoň na mě, jarní atmosféra. Na Svatý Kopeček jezdím totiž převážně na jaře nebo v létě. Ráda pozoruji, jak je okolní příroda již svěží, a jak vše začíná kvést. Mohla bych tak sedět hodiny a kochat se barevnými poli pode mnou. Proto jsem na obraze chtěla zachytit tento pohled, tento okamžik. První, co se mi vybaví z výhledu ze Svatého Kopečka na panorama Olomouce, jsou právě ta barevná rozlehlá pole, svěží jarní vzduch, zpěv ptáků a klid. Ovšem Olomouc je krásná v každém ročním období. Myslím, že Olomouc v sobě skrývá jakési neurčité kouzlo. I moji spolužáci, kteří bydlí v různých městech, si Olomouc oblíbili a tráví tu mnohem více času než by museli. I oni si během těchto tří let studia vytvořili k tomuto městu vztah a můj život v Olomouci zpříjemnili ještě více.

6 Šternberk

Dalším a posledním námětem pro můj šestý obraz se stalo město Šternberk. Ač je moje bakalářská práce souborem míst, které ve mně zanechávají příjemné vzpomínky, paradoxně toto město nemám ráda. Šternberk mě ale provází po celý můj život a i zde jsem zažila, a stále zažívám, pěkné chvíle. Toto město mě provází již od narození. Jelikož je vzdáleno asi 6 km od vesnice Horní Žleb, kde se nachází naše chata, jezdím i sem, stejně jako na chatu, od malička. Do Horního Žlebu se totiž vždy musí jet právě přes Šternberk. A tak vždy po cestě domů jsme se s rodiči stavovali třeba na zmrzlinu právě do Šternberka. Také například o prázdninách, když jsme byli na chatě, jezdívali jsme tam na nákupy nebo se jen tak projít do města nebo na prohlídku šternberského hradu. Navíc zde žila i moje prababička s rodinou. Od mých patnácti do devatenácti let mě začal Šternberk provázet pravidelně každý den, jelikož jsem právě zde začala chodit na gymnázium. Tak se toto město stalo mým druhým domovem, kde jsem postupem času začala trávit čím dál tím více chvil. Ze začátku nepříjemné každoranní dojíždění z Olomouce se za chvíli změnilo v příjemnou záležitost a cestování

vlakem začalo být zábava. Během cesty postupně nastoupilo pár mých spolužáků, společně jsme stihli udělat domácí úkoly a do školy jsme přijeli jako připravení studenti. S odstupem času tyto čtyři roky vidím jako velice pozitivní a pro mě přínosné, jelikož mi to pomohlo se osamostatnit. Navázala jsem zde plno přátelských vztahů, našla plno spřízněných duší. I přesto, že nevím, zda bych si podruhé vybrala studium na gymnáziu, a už vůbec nevím, zda na gymnáziu šternberském, ráda na tyto časy vzpomínám. A i když jsem si na začátku střední školy myslela, že jakmile školu dokončím, Šternberk budu navštěvovat minimálně, spletla jsem se. Našla jsem si zde přítele. Teď už jsou to tři roky, kdy jsem střední školu dodělala a do Šternberka se stále vracím. Každý pátek se sbalím a celý víkend odjíždím strávit právě zde. Ale jak již jsem výše napsala, město Šternberk jako takové opravdu ráda nemám. Nelíbí se mi tu a není zde žádné kulturní vyžití. Vlastně tu není žádné vyžití. Proto většina lidí ze Šternberka stejně za zážitky jezdí do Olomouce, popřípadě do jiného města. Navíc toto městečko je opravdu malinké, takže se zde téměř doslova každý zná s každým. A to často bývá nevýhodou. Přes všechny tyto nedostatky mám ale k tomuto místu velký vztah a hraje v mém životě velkou roli. Takže v mém souboru prací také nesmí chybět. Určitě jsem ale nechtěla, aby motivem pro můj obraz byl například šternberský hrad, centrum města nebo park, kde se momentálně schází pouze prapodivné skupinky lidí. Proto jsem si zvolila les, do kterého ve Šternberku chodím ráda. Je to snad jediné místo, kde je klid a nejsou tu všudypřítomní náctiletí s, v tom lepším případě, cigaretou v ruce. Zvolila jsem si jedno oblíbené lesní místo, které se nachází vedle Zelené boudy, která je častým cílem turistů. Je to místo, kterému říkáme pod skálou. Je to kus skály v lese, pod kterou je místo například na stanování nebo jsme se tam se spolužáky jen tak scházeli.

Závěr

Co říci závěrem mé práce? Myslím, že mohu být se svou prací spokojena. Během času stráveného nad malbou těchto šesti obrazů jsem mohla zavzpomínat na dětské časy nebo na místa, které se mi teď delší dobu nedaří navštívit. Při práci na obrazech jsem určitě byla ovlivněna mými vzpomínkami, tomu jsem také podřídila barevnost a celkový dojem, proto díla mohou působit lehce snově. Vím, že mé obrazy nebudou ve všech vyvolávat to samé, co ve mně, na tom ale nevidím nic špatného. Je jasné, že někdo má ke krajině blíže, někdo směřuje jiným směrem. Myslím ale, že se mi ráz daných míst podařil vyjádřit.

Seznam použité literatury

- 1) *Příručka pro výtvarníky: Krajinomalba*. 1. vyd. Praha 8: Svojtka a Vašut, 1997. ISBN 80-7180-207-7
- 2) HRON, Josef. *Jak namalovat krajinu*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1978. Pomocné knihy pro žáky.
- 3) *Národní galerie, první díl: České malířství XIX. století*. Praha: Orbis, Výtvarné nakladatelství, 1952
- 4) *Národní galerie, třetí díl: České malířství XIX. století*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1954
- 5) CHÂTELET, Albert a Bernard Philippe GROSLIER. *Světové dějiny umění: malířství, sochařství, architektura, užité umění*. České vyd. 2., upr., Praha: Ottovo nakladatelství v divizi Cesty, 2004, 784 s. ISBN 80-718-1936-0.

Seznam zdrojů

- 1) [Http://cs.wikipedia.org](http://cs.wikipedia.org): Krajinomalba. [online]. 21. 2. 2015 [cit. 2015-03-02]. Dostupné z:<http://cs.wikipedia.org/wiki/Krajinomalba>
- 2) Impresionismus.cz: Český impresionismus. [online]. 2015 [cit. 2015-03-02]. Dostupné z:<http://www.impresionismus.cz/category/cesky-impresionismus/>
- 3) www.impresionismus.cz: Impresionismus v Čechách – 2. Období rozkvětu. [online].[cit.2015-03-2].Dostupné z: <http://www.impresionismus.cz/2009/10/26/impresionismus-v-cechach-2-obdobi-rozkvetu/>
- 4) www.impresionismus.cz: Impresionismus v Čechách – 3. Příchod nových malířů. [online].[cit.2015-03-2].Dostupné z: <http://www.impresionismus.cz/2009/11/07/impresionismus-v-cechach-prichod-novych-maliru/>
- 5) http://www.rozhlas.cz/toulky/vysila_praha/_zprava/993-schuzka-nejpresnejsi-basnik-lesa--1367523

Obrazová příloha

Obr. č. 1

Karel Postl, Krajina s mostem

Obr. č. 2

Antonín Mánes, Krajina s letohrádkem

Obr. č. 3

Josef Navrátil, Horská krajina u Vyššího

Brodu

Obr. č. 4

Julius Mařák, Jitro v lese

Obr. č. 5

Antonín Chittussi, Západ

Obr. č. 6

František Kaván, Luční cesta

Vlastní práce

Horní Žleb, akryl na sololitu, 70 × 50 cm

Jeseníky, akryl na sololitu, 50 × 70 cm

Paříž, akryl na sololitu, 50 × 70 cm

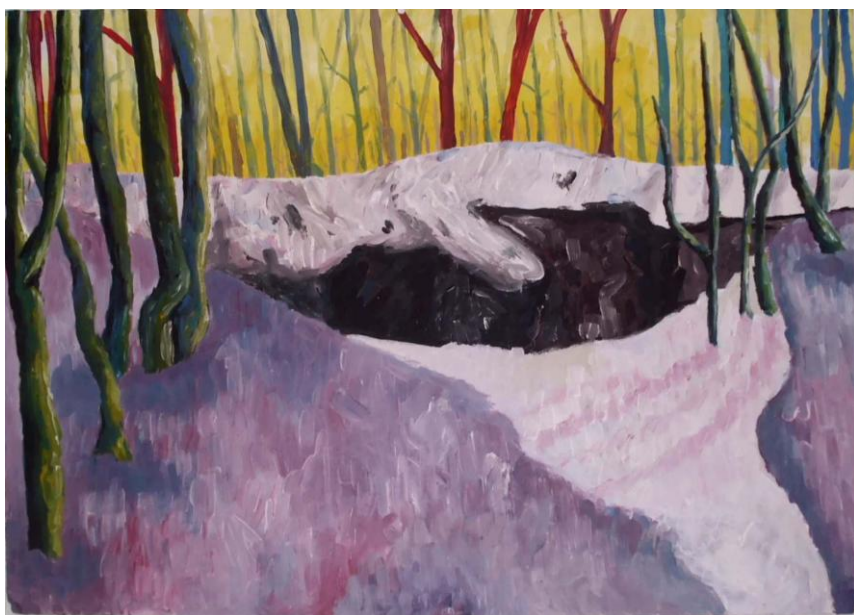
Beroun, akryl na sololitu, 50 × 70 cm

Olomouc, akryl na sololitu, 50 × 70 cm

Šternberk, akryl na sololitu, 50 × 70 cm

Anotace

Jméno a příjmení:	Nela Gallatová
Katedra:	Katedra výtvarné výchovy PdF UP
Vedoucí práce:	Doc. Jiří Krτίčka, akad. mal
Rok obhajoby:	2015

Název práce:	Krajinné vzpomínky
Název v angličtině:	Landscape memories
Anotace práce:	Bakalářská práce obsahuje soubor šesti obrazů – šesti vzpomínek. Všechny obrazy představují pro mě nějakým způsobem významná místa, ať už se jedná o místa z dětství či místa, která stále navštěvuji. Snažila jsem se vystihnout ráz daných krajin i pocity a dojmy, které ve mně vyvolávají. Techniku jsem použila akryl na sololitu.
Klíčová slova:	Krajina, vzpomínky, česká malba, historie, impresionismus
Anotace v angličtině:	Bachelor's thesis contains a set of six paintings - six memories. All images represent for me somehow important places, whether it is the place of my childhood or the places that I still attend. I tried to capture the character of the landscape and the feelings and impressions that have caused me. The technique I used was acrylic on hardboard.
Klíčová slova v angličtině	Landscape, memories, czech painting, history, impressionism
Přílohy vázané v práci	CD

Rozsah práce:	40 stran
Jazyk práce:	Čeština